

SLOVENSKÁ INŠPEKCIA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA INŠPEKTORÁT ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA BANSKÁ BYSTRICA

Jegorovova 29B, 97401 Banská Bystrica

Číslo spisu

9516/46/2022-37534/2022

Banská Bystrica

27. 10. 2022

ROZHODNUTIE

č. 9516/46/2022-37534/2022

Popis konania / Účastníci konania

Slovenská inšpekcia životného prostredia, Inšpektorát životného prostredia Banská Bystrica, ako príslušný orgán štátnej správy vo veciach v oblasti prevencie a manažmentu introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov podľa § 7 ods. 1 písm. b) a § 9 písm. d) zákona č. 150/2019 Z. z. o prevencii a manažmente introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 150/2019 Z. z.“) účastníkovi konania:

Obec Beňuš
Beňuš 355
976 64 Beňuš
IČO: 00313289

Výrok

nariaďuje:

vykonať opatrenia na nápravu podľa § 9 písm. d) v nadväznosti na § 16 ods. 15 zákona č. 150/2019 Z. z. v tomto rozsahu:

1) Prijat' účinné opatrenia na zamedzenie úniku alebo šírenia invázných nepôvodných druhov rastlín uvedených v zozname invázných nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Slovenskej republiky a v zozname invázných nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Európskej únie na území obce Beňuš a do jej okolia.

Termín: 30.06.2023

2) Upozorniť vlastníkov, správcov a užívateľov pozemkov na území obce Beňuš na miesta výskytu invázných nepôvodných druhov rastlín a na ich povinnosti podľa § 3 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. zverejnením informácie o miestach výskytu invázných nepôvodných druhov rastlín a informačného letáka podľa § 14 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. na svojom webovom sídle a iným spôsobom v obci obvyklým.

Termín: bezodkladne po uskutočnení zistenia

3) Vykonať vlastné zistenia výskytu invázných nepôvodných druhov rastlín na území obce Beňuš raz mesačne v období od apríla do septembra. Na základe týchto zistení následne upozorniť vlastníkov, správcov a užívateľov pozemkov na miesta výskytu invázných nepôvodných druhov rastlín a na ich povinnosti vyplývajúce z § 3 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z.

Termín: bezodkladne po uskutočnení zistenia

Odôvodnenie

Slovenská inšpekcia životného prostredia, Inšpektorát životného prostredia Banská Bystrica, odbor inšpekcie biologickej bezpečnosti (ďalej len „inšpekcia“) vykonala dňa 09. 08. 2022 štátny dozor v Obci Beňuš, Beňuš 355 976 64 Beňuš, IČO: 00313289 (ďalej len „kontrolovaná osoba“ alebo „účastník konania“) zameraný na zisťovanie dodržiavania zákona č. 150/2019 Z. z. a vykonávacích predpisov vydaných na jeho základe.

Vykonaným štátnym dozorom spojeným s terénnou obhliadkou parciel nachádzajúcich sa na území obce Beňuš dňa 09.08.2022 inšpekcia zistila výskyt invázných nepôvodných druhov rastlín pohánkovca japonského (*Fallopia japonica*) a zlatobyľe kanadskej (*Solidago canadensis*), ktoré sú uvedené v Prílohe č. 1 k nariadeniu vlády Slovenskej republiky č. 449/2019 Z. z., ktorou sa vydáva zoznam invázných nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Slovenskej republiky.

Invázny nepôvodný druh pohánkovec japonský (*Fallopia japonica*) je najznámejší druh rodu pohánkovec. Všetky druhy rodu pohánkovec sú statné trváce byliny s bohato rozkonárenými podzemkami, z ktorých vyrastajú jednotlivé byle. Tie sú zelenej farby s červenými škvrnami, článkované, duté, v hornej časti bývajú rozkonárené. Dorastajú až do výšky 3 metrov a vytvárajú takmer nepriestupné porasty. Všetky druhy kvitnú väčšinou v auguste až septembri. Tvoria metliny zložené zo zväzkov rôzne dlhých paklasov zelenobielych až žltobielych kvetov. Plodom je trojhranná nažka, ale zvyčajne v našich podmienkach nevytvára plody.

Pohánkovec japonský tvorí rozsiahle porasty pozdĺž vodných tokov, ciest, na synantropných stanovištiach, v intravilánoch miest a obcí. Jeho porasty významne poškodzujú brehové spoločenstvá zhoršovaním svetelných podmienok, zmenami v pôdnych podmienkach a vylučovaním chemických látok potláčajúcich rast iných druhov. Mohutný rast podzemkov a výhonkov môže narušiť základy budov, múry, chodníky, odvodňovacie systémy a prispieť k zvýšeniu rizika záplav (obmedzený prietok, poškodenie protipovodňových zábran). Často vytvára rozsiahle husté porasty, pod ktorými už nedokážu existovať žiadne iné druhy rastlín. Dokáže prerásť aj asfalt a betón. Šíri sa predovšetkým vegetatívne – podzemkami, ktoré v niekoľkých vrstvách pod sebou prerastajú pôdu, rozkonárujú sa a vyrastajú z nich nové byle.

Zlatobyľ kanadská (*Solidago canadensis*) je trváca rastlina dorastajúca do výšky 50 až 150 cm. Byle sú drsno chlpaté, husto olistené. Listy vyrastajú z byle striedavo, sú kopijovité, dlho končisté, ostro pílkovité, smerom ku vrcholu stonky zmenšujúce sa. Súkvetie je chocholíkatá metlina, tvorená úbormi drobných žltých kvetov. Okrajové jazykovité samčie kvety sú len trocha dlhšie ako vnútorné samičie kvety terča. Kvitne v auguste až októbri. Plodom sú nažky s jemným páperím na okraji. Je to silný peľový alergén.

Zlatobyľ kanadská pochádza zo Severnej Ameriky a do Európy bola dovezená ako medonosná a okrasná rastlina. Rastie na opustených miestach s narušenou vegetáciou, ktoré v súčasnosti nie sú využívané, napr. rumoviská, zarastajúce pasienky, okolia polí. Tiež sa môže nachádzať v okolí vodných tokov, ciest, železníc, na nelegálnych skládkach, ale aj v redších lesoch na juhu Slovenska, kde vytvára podrast. Vyskytuje sa viac-menej na celom území Slovenska.

Nepôvodné druhy rastlín alebo živočíchov sú také druhy, ktoré na území Slovenska nemajú pôvodný areál rozšírenia, boli na naše územie dovezené alebo sa rozšírili z iných krajín a majú potenciál sa rýchlo šíriť a negatívne ovplyvňovať populácie našich pôvodných druhov a pôvodné biotopy. Viaceré z týchto druhov v súčasnosti tvoria rozsiahle porasty, najčastejšie popri vodných tokoch, cestách, železniciach, na opustených priestranstvách, ale zasahujú aj do pôvodných rastlinných spoločenstiev (biotopov). V prípade ich masového rozšírenia významne menia charakter biotopov a ohrozujú pôvodné druhy rastlín. Ich odstraňovanie je veľmi problematické, vyžaduje si systematické niekoľkoročné zásahy, často s nevyhnutným využitím herbicídnych prípravkov, aby sa dosiahli požadované výsledky.

Podľa § 3 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. je vlastník, správca alebo užívateľ pozemku povinný za podmienok a spôsobom ustanoveným vyhláškou Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 450/2019 Z. z., ktorou sa ustanovujú podmienky a spôsoby odstraňovania invázných nepôvodných druhov (ďalej len „vyhláška č. 450/2019 Z. z.“) odstraňovať zo svojho pozemku invázne nepôvodné druhy uvedené v zozname invázných nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Slovenskej republiky alebo v zozname invázných nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Európskej únie a starať sa o pozemok tak, aby sa zamedzilo ich šíreniu. Ak je pozemok v užívaní inej osoby, ako je vlastník alebo správca pozemku, tieto povinnosti preberá užívateľ pozemku.

Pri výkone štátneho dozoru dňa 09.08.2022 inšpekcia zistila, že Obec Beňuš si ako vlastník pozemku nespĺnila povinnosť podľa § 3 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. odstraňovať z pozemkov vo svojom vlastníctve invázny nepôvodný druh rastliny, ktorý je zaradený do zoznamu inváznych nepôvodných druhov rastlín vzbudzujúcich obavy Slovenskej republiky. Zároveň si nespĺnila povinnosť starať sa o pozemky vo svojom vlastníctve tak, aby sa zamedzilo ich šíreniu tým, že na kontrolovanej parcele CKN č. 442 nachádzajúcej sa v katastrálnom území obce Beňuš neodstraňovala invázne nepôvodné druhy rastlín pohánkovec japonský (*Fallopia japonica*) a zlatobyľ kanadskú (*Solidago canadensis*).

Podľa § 14 ods. 1 zákona č. 150/2019 Z. z. má obec povinnosť upozorňovať vlastníkov, správcov a užívateľov pozemkov na miesta výskytu inváznych nepôvodných druhov a na ich povinnosti podľa § 3 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z.

Pri výkone štátneho dozoru dňa 09.08.2022 inšpekcia zistila, že Obec Beňuš si ako obec pri výkone samosprávy nespĺnila povinnosť podľa § 14 ods. 1 zákona č. 150/2019 Z. z. tým, že neupozornila vlastníkov parciel EKN č.3495/2, EKN č. 3501/2, EKN č. 3500/2 a CKN č. 1832/8, ktoré sa nachádzajú v katastrálnom území obce Beňuš na výskyt invázneho nepôvodného druhu rastliny *Fallopia sp.* – rod pohánkovec. Ďalej neupozornila vlastníkov parciel EKN č. 6506/1, EKN č. 3496, CKN č. 1773/2, EKN č. 3495/2, EKN č. 6507, EKN č. 3486 a EKN č. 3550/2, ktoré sa nachádzajú v katastrálnom území obce Beňuš na výskyt invázneho nepôvodného druhu rastliny zlatobyľ kanadskej (*Solidago canadensis*)

Obec upozorňuje vlastníkov, správcov a užívateľov pozemkov na miesta výskytu inváznych nepôvodných druhov a na ich povinnosti podľa § 3 ods. 2 tohto zákona zverejnením informácie o miestach ich výskytu a informačného letáku podľa § 14 ods. 3 zákona č. 150/2019 Z. z. Obec môže upozorňovať vlastníkov, správcov a užívateľov pozemkov na miesta výskytu inváznych nepôvodných druhov a na ich povinnosti podľa § 3 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. aj na základe vlastného zistenia.

Obec je povinná zverejniť informácie o miestach výskytu inváznych nepôvodných druhov a informačný leták podľa § 14 ods. 3 zákona č. 150/2019 Z. z. na svojom webovom sídle a iným spôsobom v mieste obvyklým.

Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky predkladá obci podľa § 14 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. informáciu o miestach výskytu inváznych nepôvodných druhov a informačný leták s informáciou o inváznom nepôvodnom druhu, jeho popise a zobrazení a tiež informáciu o spôsobe jeho odstraňovania na svojom webovom sídle <https://www.sopsr.sk/invazne-web/>.

Výsledkom štátneho dozoru je Protokol o vykonaní štátneho dozoru č. 46/034/22/ID-P zo dňa 18.08.07.2022 (č. konania 8722/46/2022-28272/2022) (ďalej len „protokol“), s ktorým bol účastník konania oboznámený dňa 18.08.2022 a mal sa možnosť sa k zisteniam štátneho dozoru uvedených v protokole vyjadriť v lehote 10 dní od doručenia protokolu.

Zo strany účastníka konania neboli v stanovenej lehote podané žiadne námietky k zisteniam štátneho dozoru a inšpekcia dňa 06.09.2022 ukončila štátny dozor doručením písomného oznámenia o ukončení štátneho dozoru (č. konania 8722/46/2022-30829/2022), ktoré bolo doručené dňa 06.09.2022.

Na základe vykonaného štátneho dozoru a zistených nedostatkov uvedených v Protokole o vykonaní štátneho dozoru č. 46/034/22/ID-P (č. konania 8722/46/2022-28272/2022) inšpekcia dňa 19.09.2022 oznámila Obci Beňuš začatie konania o nariadení opatrení na zabezpečenie dodržiavania zákona č. 150/2019 Z. z. podľa § 9 písm. d) v nadväznosti na § 16 ods. 15 zákona č. 150/2019 Z. z. (č. konania 9516/46/2022-31713/2022), ktoré bolo doručené dňa 19.09.2022.

Pred vydaním rozhodnutia mal účastník konania možnosť oboznámiť sa s podkladmi pre vydanie rozhodnutia nahliadnutím do príslušného administratívneho spisu. Nahliadnutie do príslušného administratívneho spisu bolo možné uskutočniť v lehote do 10 dní odo dňa doručenia oznámenia o začatí konania o uložení opatrení na nápravu. V tejto lehote mal účastník konania tiež možnosť písomne sa vyjadriť k podkladom rozhodnutia a k spôsobu ich zistenia, prípadne navrhnúť ich doplnenie, resp. mohol predložiť ďalšie dôkazové materiály, ktoré by mohli objasniť zistenie skutkovej podstaty veci. Inšpekcia súčasne účastníka konania upozornila, že ak v stanovenej lehote

nepredloží vyjadrenie k podkladom rozhodnutia a k spôsobu ich zistenia, ani ich nedoplní, bude pri rozhodovaní v predmetnej veci vychádzať zo známych podkladov, ktoré má inšpekcia k dispozícii.

Účastník konania sa v stanovenej lehote pred vydaním rozhodnutia vyjadril listom č. OcÚ/179/2022 zo dňa 21.09.2022 zaevidovanom na Inšpektoráte životného prostredia Banská Bystrica dňa 26.09.2022 (RZ 33127/2022, spis č. 9516/2022) nasledovne:

„Obci Beňuš, Beňuš 355, 976 64 Beňuš bolo oznámené ako účastníkovi konania Oznámenie o začatí konania o uložení opatrení podľa § 9 písm. d) v nadväznosti na § 16 ods. 15 zákona o inváznych druhoch listom pod č. 9516/46/2022-31713/2022, na základe vykonaného štátneho dozoru a záverov Protokolu č. 46/034/22/ID-P, č. konania 8722/46/2022-28272/2022 zo dňa 09.08.2022.

Obec Beňuš neporušila ustanovenie zákona č. 150/2019 Z. z., pretože ako náhle nám vykonali dňa 09.08.2022 štátny dozor, pracovníci obce dňa 10.08.2022:

1) parcelu č. C-KN 442 vo vlastníctve obce okamžite pokosili a tým sme splnili povinnosť uloženú v § 3 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z.

2) obec Beňuš si splnila povinnosť uloženú v § 14 ods. 1 a 3 zákona č. 150/2019 Z. z. tým, že na svojej webovej stránke a na úradných tabuliach a tiež aj v miestnom rozhlase upozornila správcov a užívateľov pozemkov na území obce na výskyt inváznych nepôvodných druhov rastlín o čom zasielam link na náš web <https://benus.sk/upozornenie-na-invazne-rastliny/> a ešte to zverejníme v obecných novinách „Beňušan“, ktoré budú vydané v októbri“.

Slovenská inšpekcia životného prostredia, Inšpektorát životného prostredia Banská Bystrica, odbor biologickej bezpečnosti si dovoľuje vyjadriť nasledovné stanovisko:

Inšpekcia si cení postup a opatrenia Obce Beňuš pri výkone samosprávy v zmysle zákona č. 150/2019 Z. z., ktoré obec vykonala po upozornení na nedostatky týkajúce sa výskytu inváznych nepôvodných druhov rastlín na jej území. Orgán štátneho dozoru zohľadnil v rozhodnutí skutočnosť, že Obec Beňuš sa postarala o pozemok vo svojom vlastníctve pokosením, upozornila vlastníkov pozemkov na miesta výskytu inváznych nepôvodných druhov rastlín, uverejnila informáciu na webovej stránke obce, na úradných tabuliach obce, v miestnom rozhlase a zverejnením informácie o výskyte inváznych nepôvodných druhov v obecných novinách. Šírenie inváznych nepôvodných druhov rastlín sa nedarí zastaviť a stav rozšírenia inváznych nepôvodných rastlín je na Slovensku dlhodobo nevyhovujúci. Starostlivosť o rozvoj územia obce a starostlivosť o potreby obyvateľov je jednou zo základných úloh obce pri výkone samosprávy. Výskyt invázneho nepôvodného druhu na území obce môže mať negatívny vplyv na biologickú rôznorodosť a môže viesť k zhoršeniu jej životného prostredia a zdravia obyvateľov. Odstraňovanie inváznych nepôvodných druhov rastlín je potrebné vykonávať opakovane a dlhodobo. Dôležité je tiež upozorňovať vlastníkov, správcov alebo užívateľov pozemkov na miesta výskytu inváznych nepôvodných druhov prostredníctvom webovej stránky a úradnej tabule obce.

Orgán štátneho dozoru zohľadnil v predmetnom rozhodnutí vyššie uvedené skutočnosti a taktiež oceňuje súčinnosť účastníka konania počas výkonu štátneho dozoru, snahu účastníka konania o vykonanie nápravy zistených nedostatkov po upozornení inšpekciou pri výkone štátneho dozoru, o vykonanie nápravy prijatím opatrení v nadväznosti na vykonanie štátneho dozoru a nariadil účastníkovi konania prijatie opatrení podľa § 9 písm. d) v nadväznosti na § 16 ods. 15 zákona č. 150/2019 Z. z. na zabezpečenie dodržiavania zákona č. 150/2019 Z. z..

Inšpekcia na základe vykonaného konania rozhodla tak, ako sa uvádza vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Poučenie

Proti tomuto rozhodnutiu možno podať na Slovenskú inšpekciu životného prostredia, Inšpektorát životného prostredia Banská Bystrica odvolanie do 15 dní odo dňa doručenia rozhodnutia účastníkovi konania. Ak toto rozhodnutie po vyčerpaní prístupných riadnych opravných prostriedkov nadobudne právoplatnosť, jeho zákonnosť môže byť preskúmaná súdom.

JUDr. Denisa Masná
riaditeľka inšpektorátu

Informatívna poznámka - tento dokument bol vytvorený elektronicky orgánom verejnej moci

IČO: 00156906 Sufix: 10003

Doručuje sa

Obec Beňuš, Beňuš 355, 97664 Beňuš, Slovenská republika

Na vedomie

Po nadobudnutí právoplatnosti:

Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky, Tajovského 14440/28B, 974 01 Banská Bystrica